

Bugünden Düne ve Yarına Bir Yolculuk; Ankara Vakıf Eserleri Müzesi

Ulus'ta¹ yer alan Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nin tarihi Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanır. 1927 yılında, dönemin geçerli mimari üslubu I. Ulusal Mimarlık tarzında inşa edilen yapı, ilkin Hukuk Mektebi olarak hizmet görmüştür. Daha sonra sırasıyla Ankara Kız Sanat Mektebi, Ankara Yüksek Öğrenim Vakıf Kız Yurdu olarak kullanılmasını takiben bodrum katı Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce halka hizmet veren aş evi diğer katları ise Ankara Müftülüğü olarak değerlendirilmiştir.

2004'te, boşaltılarak Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından müze amaçlı kullanılmak üzere bakım ve onarımı yapılan yapı, 2007 yılında müze olarak ziyarete açılmıştır. Böylece hem eski bir eser onarılacak yeni işleviyle yaşatılmış hem de başkent Ankara bir vakıf müzesi kazanarak iki yönlü bir kazanım sağlamıştır. Bir anlamda eğitimden kültüre uzanan yolculuk gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda Ankara Vakıf Eserleri Müzesi, çağımızda değişen ve her geçen gün gelişen yeni müzecilik anlayışıyla özellikle vakıf kültürünün tanıtımını amaçlamaktadır.

Modern bir anlayışla kurulan ve vakıf müzelerinin seçkin örneği konumundaki müze yapısı, zemin üzerine iki katlıdır. Alt kat çeşitli depolara, konservasyon laboratuvarına, halı yıkama

havuzu ve revir ile geçici (süreli) sergi salonuna ayrılmıştır. Süreli sergi salonu ayrı bir kapı girişiyle diğer mekânlardan bağımsız olarak tasarlanmıştır. Birinci katta idari mekânlar ile bir numaralı sergi salonu yer alır. İkinci kat ise dört farklı sergi salonu şeklinde düzenlenmiştir.

Çağdaş müzecilik anlayışını benimseyerek bu amaçla hareket eden Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Türkiye'deki ilk uygulamasını Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nde görebiliriz. Müzede, yapılan teşhirin çeşitliliği ve eser zenginliğinin yanı sıra bilgilendirmenin de önemi vurgulanmaktadır. Ziyaretçiler Türkçe, İngilizce, Almanca, Arapça ve Japonca olmak üzere beş farklı dilde anlatım kolaylığı sunan el bilgisayarları ile eserler hakkında bilgi almakta, dokunmatik ekranlarla da eser grupları ve müze hakkında farklı bilgilere ulaşılabilir. Engelli, yaşlı ve çocuklu ziyaretçilerin müzeyi rahatça gezebilmelerini sağlamak amacıyla “engelleri kaldıran müzecilik anlayışı”yla engelli asansörü bulunmaktadır. Bilgi sistemlerinin dışında son teknolojiyi yansıtan güvenlik sistemleri ile de müze korunmaktadır.

Vakıf Eserleri Müzesi'nde taşınabilir nitelikteki vakıf kültür varlıkları sergilenmektedir. Bu bağlamda dokuma halı ve kilimler müze koleksiyonunun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Hareketli panolarda, çekmecelerde, kitap sayfası sergilemesinde ve sabit zeminlerde cam içinde sergilenen onlarca halı ve kilim, renk ve motif zenginliğine işaret ettiği gibi, her bir motifin altında yatan düşüncenin emeğe nasıl yansıtıldığını da gözler önüne serer. Farklı bölgelere ait olan halı ve kilimlere bakıldığında adeta Türkiye bir uçtan bir uca gezilir.

Müzede, bir zamanlar mimariye bağımlı olarak kullanılan ahşap ve çini parçalar da sergilenmektedir. Bu parçalardaki estetik ve zevki düşündüğümüzde, günümüzde daha ön plana çıkan işlevsellikten dolayı estetiğin nasıl geri plana atıldığı gözler önüne serilmektedir. Sakal – 1 şerif kutularında görülen özen ve titizlik ise İslam dini ve peygamberine duyulan sevgi ve saygının bir yansıması olmalıdır. Para

keseleri de bir dönemin alışkanlığının zevk ile nasıl uyum sağladığının göstergesidir. Ziyaretçiler saatleri görüp seslerini işittiklerinde neden her saat başı uyarıldıklarını anlayıp, zamanın ayak sesi olarak hafızalarına kazıyacaklardır.

Müzede önemli bir diğer eser grubunu oluşturan maden eserler incelendiğinde, dönemin inancının ve ruhunun metallere ne denli şekil verdiği, kazınan yazılar okunduğunda da aslında tarihe düşürülmüş kayıtlar, aidiyet belirten tapular olduğu bilinci doğacaktır.

Yazma Eserler Salonu da müzenin ilgi çeken bir başka köşesidir. Zahmetli bir uğraşı sonucu hazırlanan yazma eserlerin her harfi ve satırında göz nurunun emeği hissedilir.

Müzede zengin vakıf kültür varlığının ancak küçük bir seçkisi mekânların elverdiği ölçüde farklı tasarım ve sergileme teknikleri ile sunulmaktadır.

Ankara Vakıf Eserleri Müzesi bir yönüyle daha dikkat çekicidir. Bir zamanlar bulundukları yapılardan çalınarak yurt dışına kaçırılan kimi vakıf eserleri, uzun ve ısrarlı hukukî süreçlerden sonra geri getirilerek sergilenmeleriyle ayrı bir değer taşır. Her bir eserin ayrı hikâyesi olduğunu öğrenip kimilerinin hikâyesini de kendi ağzından dinlemek de müzecilikte yeni bir uygulama olmalıdır.

Müze, aynı zamanda çocukları da düşünerek proje geliştirmiştir. Buna göre çocukların yaparak – yaşayarak öğrenmelerinin sağlandığı zihinsel, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimine katkıda bulunacak canlı bir öğrenme merkezi inşa edilmiştir. Müzedeki drama etkinlikleriyle çocuklar hem keyifli vakit geçirerek müze gezme alışkanlığı kazanmakta hem de bilgi sahibi olmaktadır.

Çocukların yanı sıra yetişkinler için de eğitim faaliyetlerine ev sahipliği yapan müzenin sinevizyon odasında eğitici gösterimler yapılırken, çok amaçlı salonunda hizmet içi eğitim çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

¹ Atatürk Bulvarı No: 23. Opera Binası karşısı, İller Bankası yanı.

Müzenin alt katında yer alan ve ayrı bir girişi bulunan geçici sergi salonu belli sürelerle sanatçı ve zanaatkârlara tahsis edilmekte ve geleneksel el sanatlarından modern sanatlara kadar geniş bir yelpazede teşvik amacıyla sanatçıların kullanımına sunulmaktadır. Böylece sabit sergilerin yanında, gerçekleştirilen geçici sergilerle müzenin sürdürülebilirliği ve her daim canlı kalması sağlanıp başkentin kültür – sanat birikimine katkı yapılmakta ve toplumsal bir rol üstlenilmektedir.

Eski Eser Koruma ve Onarım Atölyesi müzeye gelen eserlerin ilk mekânı olup sergi salonuyla sonlanacak yolculuğun ilk durağıdır. Ehil ellerin, ortaya koyan, üreten ellere, müdahale etmeksizin ve ona saygıyla yani özgün halini bozmaksızın ve yeni yeni nesillere ulaşabilsin diye yaptıkları müdahaledir aslında. Bir bakıma geniş bir ufuk çizgisi ama sınırlı bir alanda haddini aşmadan.

Müze bünyesinde faaliyet gösteren kafeteryada, müze ziyareti sırasında bir soluk almak ya da ziyareti

tamamladıktan sonra yorgunluk atmak için bir bardak çay içebilir ve sonrasında birkaç adımla şehrin kalabalığına karışabilirsiniz.

Ankara Vakıf Eserleri Müzesi, geçmişten gelen vakıf duyarlılığını geleceğe taşıyarak uluslar arası ölçülerde çağı yakalayan ve yaşayan bir müze olma yolunda koyduğu hedeflere emin adımlarla ilerlerken, farklı çalışma alanları ile toplumun her kesimini içine alan işbirliği sağlayarak toplumsal bir rol üstlenmekte ve kültürel kalkınmaya öncülük etmektedir.

Çağdaş müzecilik anlayışıyla Ankara'nın kültür – sanat ortamına canlılık getiren, sunduğu teknolojik ve sosyal imkânlarla başkentin merkezinde, bir soluk aldırılmayı amaçlayan ve tarihe ev sahipliği iddiasıyla yola çıkan Ankara Vakıf Eserleri Müzesi geçmişin ışığını geleceğe taşımak adına sizleri bekliyor.

Sözün bittiği yerde; bugünden düne ve yarına bakmak için yolculuğun merkezinde, müzede buluşmak üzere.....*

*a) Teberrükât eşyaları; yazma ve basma Kur'an – 1 Kerim, cüz, kitap, sakal – 1 şerif, kabe örtüsü, halı, kilim ve diğer sergi malzemeleri, minber ve kürsü örtüsü, şal, kapı perdesi, sancak, şamdan, şamdan mumu, avize, kandil ve kandillik, askı takımı, rahle, kürsü, minber, kapı ve pencere kanatları, merdiven, cüz ve sakal – 1 şerif mahfazası, sehpa, levha, saat, gülapdan, buhurdan ve benzeri eşyalar,

b) Tekke eşyaları; taç, küpe, hırka, gömlek, palhenk, kılıç, etek, dolak, hüccame, tennure, kanberiye, zerdeste, teber, nize, nacak, keşkül, nefir, kabak, kaşağı, maşa, sofrası, asa, çale, yastık, post, haydariye, tığ, şiş, seng, çomak, tespih, şifa taşı, kavuk, sikke, alem, ney, kudüm, tef ve benzeri eşyalar,

c) Vakfiye, hüccet, berat, ferman, şahsiyet kaydı ve benzeri kültür varlıkları,

d) Gerçek ve tüzel kişilerin eski eser niteliği taşıyan başlı ve terekeleri.

Resim 1. 1930'lu yıllarda Ulus ve Hukuk Mektebi Binası (VEKAM arşivinden)

Resim 2. Müze Ön Cephe

Resim 3. 2 no'lu Sergi Salonundan görünüm

Resim 4. Müze'de eğitim çalışması

Resim 5. Geçici Sergi Salonundan bir sergi

Resim 6. Müze Konservasyon ve Restorasyon Laboratuvarı

İki Şehrin Vakıflarla Ortak Hikâyesi Gaziantep ve Halep'te Vakıflar Sempozyumu

Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Gaziantep Belediyesinin destekleri, Gaziantep ve Halep Üniversitelerinin işbirliği ile düzenlenen G.Antep ve Halep'te Osmanlı Dönemi Vakıf Eserleri Sempozyumu 21-24 Aralık 2009 tarihleri arasında G.Antep ve Halep Üniversitelerinde yapıldı. Konusu, organizasyonu ve katılımcıları ile son derece dikkate değer bulduğumuz bu sempozyumun akademik toplantıların tahmin edilebilecek yararlarının çok üzerinde bir önem ve anlama sahip olduğunu büyük bir memnuniyetle gördük, hissettik ve yaşadık.

Cumhuriyet'in kuruluşundan önce Halep'in Osmanlı devletinin bir vilayeti, Gaziantep'in de bu vilayetin bir sancağı olduğu düşünülecek olursa işaret etmeye çalıştığımız önem ve anlamla bizde uyandırdığı duygu ve düşüncelerin karşılığı anlaşılabilir sanıyorum.

Onlarca yıldır birbirine tereddüt ve endişe ile bakan Türkiye ile Suriye arasındaki yakınlaşma ve bunun bir sonucu olarak vizelerin kaldırılması, iki toplum arasındaki ilişkilerin güçlenmesine inanılmaz bir ivme kazandırmış. Sempozyumun akademik verimlerinden çok daha fazla bir önem ve anlam taşıması bu yakınlaşmanın, iki toplumun birbirini yeniden

Mehmet ÇETİN
Araştırmacı Yazar

keşfetmeye çalışma çabasının sempozyumun havasına da egemen olmasında görülebilir.

Sempozyuma Valilik, Belediye ve yerel yöneticilerin ilgi ve katılımı da yüksekti. Aynı ilgi ve katılım yüksekliğini Halep'in yerel yöneticilerinde de gözledik.

Çok sayıda Türk ve Suriyeli ilim adamının G. Antep ve Halep Üniversitelerinde sunduğu tebliğler sanılanın aksine bizi geçmişe götürmek yerine sanki geçmişi bugüne taşıdı ve Türkiye-Suriye ilişkilerine tarihsel bir derinlik kazandıracak kapılar araldı. Daha doğrusu var olan tarihsel derinliği ortaya çıkardı. Denilebilir ki, bir kültür coğrafyası iki ülkeyi ve toplumu kendisine çağırıyor, tarih aktüel olana yol açıyor, kılavuzluk ediyordu.

Sempozyumun Türkiye bölümünün sonunda düzenlenen şehir turu ile gezip gördüğümüz, sadece restore edilmekle yetinilmeyip yeniden ihya edilen ve ekonomiye kazandırılan 30'a yakın vakıf eseri hanla diğer yapılar G. Antep'in tarihi dokusunu ve kimliğini de ortaya çıkarmış. Başka bir tabirle söyleyecek olursak G. Antep'in içinde Ayntab'ı da gördük, hem de günlük hayatın ve ticaretin içinde.

Aynı şey Halep üniversitesindeki sempozyum ve şehir gezisi için de söylenebilir. Muhteşem Halep Kalesi, hemen İstanbul'daki Kapalıçarşıyı hatırlatan Halep Kapalıçarşısı, sade ve güzel camileri bizi bir

turist ya da ziyaretçi gibi değil bir müntesibi gibi, bir parçası gibi karşıladı. İki ülkenin aynı coğrafyanın hamuruyla yoğrulmuş ruhunun ete kemiğe büründüğü ikiz benzerlik karşılaştığımız her insanda kendisini hemen gösteriyordu.

Hemen her konuşmacının tebliğinden önce iki ülkenin yaklaşmasından duyulan memnuniyetlerini ve bu yaklaşmayı sağlayan Türkiye ve Suriye'nin yöneticileriyle ilgili takdirlerini, bir jest olarak değil, son derece sade ve ölçüde içtenlikli bir dil ile ifade etmeleri toplantının en dikkate değer yanındı.

Bizi son derece memnun eden bir başka olay da, Halep Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin gösterdiği yakın ilgiydi. Suriyeli bir öğrenciden "Mona Roza"yı dinlemek bu toplantının küçük ama en keyifli belki de en unutulmaz anstantanelerinden biriydi.

Bu tür etkinliklerin bir son değil çeşitlenerek, artarak ve gelişerek devam eden bir sürecin başlangıcı olması, iki ülkenin birbiriyle bilgi birikimini paylaşımları sonucundan çok daha fazla ve çok geniş bir alanda işbirliğinin ortamını hazırlayacaktır.

Bu yüzden sempozyumun varsa aksaklıkları hiç kimsenin dikkatini bile çekmedi.

